

Úmluva o zákonech a obyčejích pozemní války

[Panovníci (presidenti) zúčastněných států]

uvažující, že při všem úsilí hledati prostředky, aby byl mír zabezpečen a zamezeny ozbrojené spory mezi národy, přece jest důležité míti zřetel ku případu, kde dovolání se zbraní jest přivoděno událostmi, které jejich péčí nemohly býti odvráceny,

žádající, aby ještě v tomto nejkrajnějším případě byly zachovány zájmy lidskosti a stále stoupající požadavky civilisace,

jsouce toho mínění, že jest záhodno k tomuto účelu revidovati všeobecné zákony a obyčejí válečné, buďto aby byly přesněji stanoveny, buďto aby byly položeny jisté meze, by co možná pozbyly své krutosti,

uznali za nutné doplniti a v některých bodech přesněji vymeziti dílo první mírové konference, která přijala tyto předpisy mající za účel stanoviti a upraviti obyčejí pozemní války, vycházejíc v důsledku Bruselské konference z roku 1874 z těchto myšlenek doporučených moudrou a ušlechtilou péčí.

Podle mínění Vysokých smluvních stran tato ustanovení, jež byla sepsána ku přání, aby byly útrapy války zmírněny, pokud toho vojenské požadavky dopouštějí, mají válečným stranám býti všeobecným pravidlem pro jejich vztahy mezi nimi a obyvatelem.

Nebylo však ještě možno dohodnouti se o ustanoveních, která by se vztahovala na všechny případy vyskytující se ve skutečnosti.

S druhé strany zase nemohlo býti úmyslem Vysokých smluvních stran, aby neuvedené případy v nedostatku písemného ujednání byly ponechány libovůli vojenských velitelů.

Dokud by nemohl býti sepsán úplnější válečný zákoník, pokládají Vysoké smluvní strany za prospěšné stanoviti, že v případech, které nejsou pojaty v ustanoveních řádu jimi přijatého, obyvatelstvo a válčící zůstanou pod ochranou a vládou zásad mezinárodního práva, jak jsou patry ze zvyklostí mezi

civilisovanými národy stávajících, ze zákonů lidskosti a z požadavků veřejného svědomí.

Prohlašují, že zejména článkům 1 a 2 přijatého řádu sluší rozuměti v tomto smyslu.

Vysoké smluvní strany, které o tom chtějí učiniti novou úmluvu, jmenovaly svými plnomocníky:

(Následují jména plnomocníků.)

kteří předloživše své plné moci a shledavše je v dobré a náležité formě usnesli se na těchto ustanoveních:

Článek 1

Smluvní strany dají svým pozemním válečným silám instrukce, které odpovídají připojenému k této úmluvě řádu o zákonech a obyčejích pozemní války.

Článek 2

Ustanovení řádu v článku 1 dotčeného a této úmluvy mají platnost toliko mezi smluvními mocnostmi a toliko tenkrát, jsou-li všechny válečné mocnosti smluvními stranami.

Článek 3

Válečná strana která by porušila ustanovení uvedeného řádu, jest po případě zavázána k náhradě. Jest odpovědna za všechny činy, spáchané osobami náležejícími k její ozbrojené moci.

Článek 4

Po ratifikaci vstoupí tato úmluva ve vztazích mezi smluvními mocnostmi na místo úmluvy ze dne 29. července 1899 o zákonech a obyčejích pozemní války.

Úmluva z r. 1899 zůstane v působnosti pro vztahy mezi mocnostmi, které ji podepsaly které by neratifikovaly tuto úmluvu.

Článek 5

Tato úmluva bude co možná brzy ratifikována.

Ratifikační listiny budou uloženy v Haagu.

První uložení ratifikačních listin bude zjištěno protokolem, který bude podepsán mocnostmi uložení účastnými a nizozemským ministrem zahraničních věcí.

Pozdější uložení ratifikačních listin stane se písemným oznámením, svědčícím vládě nizozemské, ke kterému buď přiložena ratifikační listina.

Ověřené opisy protokolu o prvním uložení ratifikačních listin, oznámení v předcházejícím odstavci dotčených, jakož i ratifikačních listin budou ihned zaslány diplomatickou cestou od nizozemské vlády mocnostem ke druhé mírové konferenci pozvaným jakož i jiným mocnostem, které přistoupily k Úmluvě. V případech předchozího odstavce řečená vláda sdělí jim současně, kdy obdržela oznámení.

Článek 6

Mocnosti, které tuto úmluvu nepodepsaly, mohou k ní později přistoupiti.

Mocnost, která chce přistoupiti, má oznámiti písemně svůj úmysl vládě nizozemské a jí spolu zaslati listinu o přístupu, která bude uložena v archivu nizozemské vlády.

Tato vláda zašle ihned všem ostatním mocnostem ke druhé mírové konferenci pozvaným ověřené opisy oznámení i listiny o přístupu a současně sdělí, kdy obdržela oznámení.

Článek 7

Tato úmluva nabude působnosti pro mocnosti, které se účastnily prvního uložení ratifikačních listin, za šedesát dní po dni, kterého byl sepsán protokol o tomto uložení, a pro mocnosti, které později ji ratifikují nebo k ní přistoupí, za šedesát dní po dni, kterého vláda nizozemská obdržela oznámení o jejich ratifikaci neb přístupu k ní.

Článek 8

Kdyby některá ze smluvních stran chtěla vypověděti tuto úmluvu, buď tato výpověď oznámena písemně vládě nizozemské, která zašle ihned ověřené opisy oznámení všem ostatním mocnostem a současně jim sdělí, kdy oznámení obdržela.

Výpověď má býti účinnou toliko vzhledem k mocnosti, která jí dala, a teprve za rok, kdy oznámení došlo nizozemské vládě.

Článek 9

Rejstřík vedený nizozemským ministerstvem zahraničních věcí má obsahovati den uložení ratifikačních listin vykonaného podle článku 5, odstavec 3 a 4, jakož

i den, kterého došla oznámení o přístupu (článek 6, odstavec 2) neb o výpovědi (článek 8, odstavec 1).

Každá smluvní mocnost může nahlédnouti do tohoto rejstříku a požadovati ověřené výpisy z něho.

Na svědomí tomu zmocněnci podepsali tuto úmluvu a přitiskli k ní své pečeti.

Dáno v Haagu osmnáctého října roku tisícího devítistého sedmého v jediném exempláři, který zůstane uložen v archivu nizozemské vlády a jehož ověřené opisy budou zaslány diplomatickou cestou smluvním mocnostem pozvaným ke druhé mírové konferenci.

Pečeti a podpisy.

Příloha k úmluvě

Řád války pozemní*

ODDÍL PRVNÍ

Válečné strany

KAPITOLA PRVNÍ

Pojem válečné strany

Článek 1

Zákony, práva a povinnosti války platí netoliko pro armádu, nýbrž také pro milice a dobrovolnické sbory, vyhovují-li těmto podmínkám:

1. stojí-li někdo v jejich čele, který jest odpověden za své podřízené,
2. mají-li stálý odznak z dálky viditelný,
3. nosí-li otevřeně zbraně a
4. šetří-li při svých úkonech zákonů a obyčejů válečných.

V zemích, ve kterých milice nebo dobrovolnické sbory tvoří armádu nebo její díl, rozumějí se pod názvem armády.

Článek 2

Obyvatelstvo neobsazeného území, které, blíží-li se nepřítel, uchopí se z vlastního popudu zbraní, aby potíralo vnikající sbory, nemajíc času organizovati se podle článku 1, pokládá se za válečné, nosí-li veřejně zbraně a šetří-li zákonů a obyčejů válečných.

* Řád zákonů a obyčejů války pozemní (Règlement concernant les lois et coutumes de la guerre sur terre), v odborné literatuře je uváděn pod stručnějším názvem **Řád války pozemní**.

Článek 3

Ozbrojená moc válečných stran může se skládati z komabantů a nekombabantů. Budou-li zajati nepřítelem, mají ti i oni nárok, aby bylo s nimi nakládáno jako s válečnými zajatci.

KAPITOLA DRUHÁ

Váleční zajatci

Článek 4

Váleční zajatci jsou podrobeni moci nepřátelské vlády, avšak nikoli moci osob neb oddílů, které je zajaly.

Má se s nimi lidsky nakládati.

Vše, co jim osobně náleží, zůstane jejich vlastnictvím kromě zbraní, koní a vojenských písemností.

Článek 5

Váleční zajatci mohou býti internováni v městech, pevnostech, leženích nebo jiných místech se závazkem, aby se nevzdálili za určité hranice; naproti tomu jejich uzavření jest dovoleno toliko jako nezbytné bezpečnostní opatření a toliko dokud trvají okolnosti, které činí toto opatření nutným.

Článek 6

Stát jest oprávněn zaměstnávatí válečné zajatce kromě důstojníků podle jejich hodnosti a způsobilosti za dělníky. Tyto práce nesmějí býti přílišné a nesmějí býti v nižádném vztahu k válečným výkonům.

Válečným zajatcům může býti povoleno, konati práce na účet veřejných správ nebo soukromníků nebo na svůj vlastní účet.

Práce pro stát budou placeny podle tarifů platných pro vojenské osoby vlastní armády při provádění stejných prací nebo nebylo-li takových tarifů, podle sazby, která jest přiměřena konaným pracím.

Budou-li práce prováděny na účet jiných veřejných správ nebo pro soukromníky, tedy podmínky budou stanoveny v dohodě s vojenským úřadem.

Výdělek válečných zajatců má býti vynaložen k zlepšení jejich poměrů a přebytek má jim býti vyplacen při propuštění po srážce výživného.

Článek 7

Vláda, v jejíž moci jsou váleční zajatci, má se starati o jejich výživu.

Není-li zvláštní dohody mezi válčícími, budíž s válečnými zajatci co se týče stravy, noclehování a ošacení právě tak nakládáno jako se sbory vlády, která je má zajaté.

Článek 8

Váleční zajatci jsou podrobeni zákonům, předpisům a rozkazům, které platí v armádě státu, v jehož moci se nalézají. Každá neposlušnost může být potrestána s náležitou přísností.

Uprchlí váleční zajatci, kteří by opět byli chyceni, nežli se jim podařilo svou armádu dostihnouti nebo nežli opustili území, jež jest obsazeno armádou, která je zajala, jsou podrobeni disciplinárním trestům.

Váleční zajatci, kteří by byli znovu zajati po zdařilém útěku, nemohou být potrestáni za dřívější útěk.

Článek 9

Každý válečný zajatec jest povinen k dotazu udati své pravé jméno a hodnost; jedná-li proti tomu předpisu, mohou mu být odňaty výhody, které přísluší válečným zajatcům jeho třídy.

Článek 10

Váleční zajatci mohou být propuštěni na čestné slovo, když zákony jejich země je k tomu zmocňují; potom jsou zavázáni pod svou osobní ctí svědomitě plniti závazky jak naproti své vlastní vládě tak i naproti vládě, která je zajala.

Jejich vláda jest v tom případě zavázána, nepožadovati nebo nepřijímati od nich žádných služeb, které jsou proti danému čestnému slovu.

Článek 11

Válečný zajatec nemůže být nucen přijmouti své propuštění na čestné slovo; rovněž nepřátelská vláda není povinna, vyhověti válečnému zajatci žádajícímu za propuštění na čestné slovo.

Článek 12

Každý válečný zajatec na čestné slovo propuštěný, který jest opětně zajat, nesa

zbraň proti státu, kterému dal čestné slovo, nebo proti jeho spojencům, pozbude práva, aby bylo s ním nakládáno jako s vojenským zajatcem, a může být postaven před soud.

Článek 13

Osoby, které postupují za armádou aniž by k ní bezprostředně náležely, jako korespondenti a novinářští zpravodajové, markytáni a dodavatelé, upadnou-li v moc nepřítele a pokládá-li nepřítel za prospěšné, aby byli zadrženi, mají právo, aby bylo s nimi nakládáno jako s válečnými zajatci, pod podmínkou, že mají výkaz vojenského úřadu armády, kterou provázely.

Článek 14

Když vypukne nepřátelství, v každém z válčících států a, třeba-li toho, v neutrálních státech, které přijaly válečnický do svého území, bude zřízena informační kancelář o válečných zajatcích. Tato informační kancelář jest povinna odpovídati ke všem otázkám válečných zajatců se týkajícím. Od příslušných služebních míst obdrží všechny údaje o umístění a přeložení, o propuštění na čestné slovo, o výměně, o uprchnutí, o přijetí do nemocnic a o úmrtí jakož i ostatní zprávy, kterých je třeba, aby byl založen o každém zajatci osobní lístek a v evidenci chován. Informační kancelář zaznamená na tomto osobním lístku číslo knihy základní, jméno a příjmení, věk, rodiště, služební hodnost, sbor, ranění, den a místo zajetí, umístění, poranění a smrti jakož i zvláštní poznámky. Osobní lístek bude po uzavření míru zaslán vládě druhé válčící strany.

Informační kancelář sbírá kromě toho všechny k osobní potřebě sloužící předměty, cenné věci, dopisy atd., které byly nalezeny na bojištích nebo byly zanechány od válečných zajatců na čestné slovo propuštěných, vyměněných, uprchlých nebo v nemocnicích neb ambulatoriích zemřelých, a vrátí je zájemcům.

Článek 15

Pomocné společnosti pro válečné zajatce, které jsou zřízeny řádně podle zákonů své země a mají účel být prostředníky lidumilnosti, obdrží od válečných stran pro sebe a své řádně pověřené jednatele každou úlevu v mezích vojenskými požadavky a správními předpisy daných, aby mohly účinně prováděti svůj humanitní úkol. Delegátům těchto společností na základě dovolení jim osobně vojenským úřadem uděleného a na písemný závazek, že se podrobí všem pořádkovým a policejním opatřením od vojenského úřadu vydaným, může být dovoleno

rozdíletí pomoc na ubytovacích a odpočinkových místech válečných zajatců do vlasti se vracejících.

Článek 16

Informační kanceláře požívají osvobození od poštovního. Listy, poštovní poukázky, peněžní zásilky a poštovní balíky, které jsou určeny pro válečné zajatce nebo jimi odesílány, jsou osvobozeny ode všech poštovních poplatků jak v zemi podací tak i v zemi určení a ve všech mezi nimi ležících zemích.

Dary a pomoci v naturáliích určené pro válečné zajatce jsou osvobozeny ode všech dovozných cel a jiných poplatků jakož i od dopravného na železničních státem provozovaných.

Článek 17

Zajatí důstojníci obdrží týž plat, jaký náleží důstojníkům stejné hodnosti v zemi, kde jsou zajati; jejich vláda jest zavázána k náhradě.

Článek 18

Válečným zajatcům jest ponechána úplná svoboda k výkonu jejich náboženství čítajíc v to i účastenství na bohoslužbách jejich víry pod tou jedinou podmínkou, že se podrobí pořádkovým a policejním předpisům vojenského úřadu.

Článek 19

Testamenty válečných zajatců budou za týchž podmínek přijímány nebo zřizovány jako testamenty vojenských osob vlastní armády.

Totéž platí o úmrtních listinách jakož i o pohřbu válečných zajatců, při němž bude šetřeno jejich služebního stupně a jejich postavení.

Článek 20

Po uzavření míru buďte váleční zajatci co možná v nejkratší lhůtě zpět poslání do vlasti.

KAPITOLA TŘETÍ

Nemocní a ranění

Článek 21

Povinnosti válečných vzhledem k nakládání s nemocnými a raněnými jsou upraveny Ženevskou úmluvou.

ODDÍL DRUHÝ

O nepřátelství

KAPITOLA PRVNÍ

Prostředky k poškození nepřítele, obležení a bombardování

Článek 22

Válčící nemají neobmezeného práva při výběru prostředků, jimiž má býti nepřítel poškozen.

Článek 23

Nehledě k záповědem zvláštními smlouvami daným jest zejména zapověděno:

- a) užívati jedu neb otrávených zbraní,
- b) zrádné zabití nebo poranění příslušníků nepřátelského národa nebo nepřátelské armády,
- c) zabití nebo poranění nepřítele zbraně složivšího nebo takového, který nemaje už prostředků k obraně se vzdal na milost nebo nemilost,
- d) prohlášení, že nebude dáván žádný pardon,*
- e) užívati zbraní, střel nebo látek, které jsou způsobilé způsobiti zbytečné útrapy,
- f) zneužívati parlamentářské vlajky, národní vlajky nebo vojenských odznaků neb uniformy nepřítele jakož i zvláštních odznaků Ženevské úmluvy,

* Ušetřit ho, odpustit mu.

g) ničení nebo zabavení nepřátelského majetku kromě případů, kde válečná nutnost nezbytně vyžaduje tohoto zničení nebo zabavení,

h) zrušení nebo dočasné suspendování práv a pohledávek příslušníků druhé strany nebo vyloučení jejich žalovatelnosti.

Rovněž jest válečné straně zapověděno příslušníky protivné strany* nutiti k účastenství ve válečných výkonech proti své zemi, třeba by bývali na počátku války v její službě.

Článek 24

Dovoleny jsou válečné lsti a užívání potřebných prostředků, aby byly opatřeny potřebné zprávy o nepříteli a terénu.

Článek 25

Zapověděno jest napadati nebo bombardovati kterýmkoli prostředkem nehájenná města, vesnice, obydlí nebo stavení.

Článek 26

Velitel útočících sborů má před počátkem bombardování kromě násilného útoku učiniti vše, co od něho závisí, aby o tom zpravil úřady.

Článek 27

Při obležení a bombardování mají učiněna býti všechna opatření, jichž je třeba, aby bylo co možná šetřeno všech budov věnovaných bohoslužbě, umění, vědě a dobročinnosti, historických památek, nemocnic a shromaždišť nemocných a raněných, předpokládajíc, že se jich neupotřebuje současně k některému vojenskému účelu.

Povinností obležených jest tyto budovy nebo shromážděniště opatřiti zřetelnými zvláštními znameními, která budou dříve oznámena obléhajícím.

Článek 28

Zapověděno jest, místa nebo místnosti, třeba by byly útokem vzaty, vydati v plen.**

* Nepřátelské strany.
** Zpustošit (drancovat).

KAPITOLA DRUHÁ

Vyzvědači

Článek 29

Za vyzvědače pokládá se toliko ten, kdo tajně nebo pod falešným předstíráním v operačním území některé válečné strany sbírá nebo snaží se sebrati zprávy v úmyslu, aby je oznámil protivníku.

Proto nepřestrojené vojenské osoby, které vnikly do operačního území nepřátelské armády, aby si zprávy opatřily, nebudte pokládány za vyzvědače. Rovněž nepokládají se za vyzvědače: vojenské osoby a nevojenské osoby, které vykonávají otevřeně příkaz jim daný, aby dopravily zprávy své vlastní nebo nepřátelské armádě. Sem náleží rovněž osoby, které se dopravují v letadlech, aby dopravily zprávy neb aby vůbec udržely spojení mezi rozličnými díly armády nebo některého území.

Článek 30

Vyzvědač při činu dopadený nemůže býti potrestán bez předchozího rozsudku.

Článek 31

Vyzvědač, který se vrátil k armádě, ku které náleží, a později byl zajat nepřitelem, buď pokládán za válečného zajatce a nemůže učiněn býti odpověden za dříve spáchané vyzvědačství.

KAPITOLA TŘETÍ

Parlamentáři

Článek 32

Za parlamentáře se pokládá, kdo některou válečnou stranou jest zmocněn, aby s druhou stranou vstoupil ve vyjednávání, a objeví se s bílým praporem. Má nárok na nedotknutelnost rovněž provázející jej snad trubač, hornista nebo bubeník, praporečník a tlumočník.

Článek 33

Velitel, ku kterému jest parlamentář vyslán, není povinen jej za všech okolností přijmouti.

Může učiniti všechna potřebná opatření, aby parlamentář nemohl využítkovati svého posláni pro sebrání zpráv.

Má právo v případě zneužití dočasně zadržeti parlamentáře.

Článek 34

Parlamentář pozbude svého nároku na nedotknutelnost, je-li prokázáno určitým a nevyvratitelným způsobem, že svého výsadního posláni zneužil k tomu, aby zradu spáchal nebo k ní podněcoval.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Kapitulace

Článek 35

Kapitulace ujednané mezi smluvními stranami mají přihlédati k požadavkům vojenské cti.

Když byly ujednány, mají oběma stranami býti svědomitě zachovávány.

KAPITOLA PÁTÁ

Příměří

Článek 36

Příměří přerušuje válečné operace vzájemnou dohodou válečných stran. Není-li ujednáno určité trvání, mohou válečné strany pokračovati kdykoli v operacích, avšak toliko pod podmínkou, že bude nepřítel zpraven v ujednané lhůtě podle podmínek příměří.

Článek 37

Příměří může býti všeobecné nebo místní. Všeobecné přerušuje válečné operace válčících států všude, místní pak toliko pro určité části válčících armád a v určitém obvodu.

Článek 38

Příměří musí býti oznámeno úředně a včasně příslušným úřadům a sborům. Nepřátelství buď ihned zastaveno po notifikaci neb ustanoveném čase.

Článek 39

Věcí smluvních stran jest ustanoviti v podmínkách příměří, které styky na bojišti jsou dovoleny s obyvatelstvem a mezi nimi.

Článek 40

Každé těžké porušení příměří některou ze stran dává druhé straně právo je vypověděti a v naléhavých případech i nepřátelství ihned počíti.

Článek 41

Porušení podmínek příměří soukromými osobami, které jednají z vlastního popudu, dává toliko právo, žádati potrestání viníků a po případě náhradu za utrpěnou škodu.

ODDÍL TŘETÍ

Vojenská moc na obsazeném nepřátelském území

Článek 42

Území pokládá se za obsazené, je-li skutečně v moci nepřátelské armády. Obsazení vztahuje se toliko na území, kde jest tato moc zřízena a může býti vykonávána.

Článek 43

Ježto zákonná moc fakticky přešla do rukou obsaditelových,* má tento učiniti všechna opatření, která jsou v jeho moci, aby byl podle možnosti zjednan a zajištěn veřejný pořádek a život, a to, není-li nepřekonatelné překážky, se zachováním zemských zákonů.

* Ten kdo obsadil území (okupant).

Článek 44

Zapověděno jest válečné straně nutiti obyvatelstvo obsazeného území, aby podávalo zprávy o armádě druhé válečné strany neb o jejích obranných prostředcích.

Článek 45

Zapověděno jest nutiti obyvatelstvo obsazeného území ku přísaze věrnosti nepřátelské mocnosti.

Článek 46

Cti a práv rodiny, života osob a soukromého vlastnictví jakož i náboženského přesvědčení a bohoslužebných úkonů* má býti šetřeno.

Soukromé vlastnictví nesmí býti konfiskováno.

Článek 47

Plnění jest výslovně zapověděno.

Článek 48

Vybírá-li obsaditel v obsazeném území ve prospěch státu platné dávky, cla a poplatky, má to činiti co možná podle předpisů pro ukládání a rozvrh platných; tím vznikne pro něho závazek, náklady na správu obsazeného území vésti v tom rozsahu, jak byla k tomu zákonná vláda zavázána.

Článek 49

Vybírá-li obsaditel v obsazeném území kromě dávek v předchozím článku uvedených ještě jiné kontribuce v penězích, tedy smí se to státi toliko k úhradě potřeb armády nebo administrace tohoto území.

Článek 50

Žádný hromadný trest na penězích nebo jiného způsobu nesmí býti uložen obyvatelstvu pro činy jednotlivců, za které toto obyvatelstvo nemůže býti pokládáno za solidárně odpovědno.

* Úkony užívané při bohoslužbě.

Článek 51

Kontribuce mohou býti vybírány toliko na základě písemného rozkazu a za odpovědnosti některého velícího generála.

Vybírání se má státi co možná podle předpisů o ukládání a rozvrhu platných dávek.

O každé kontribuci bude kontribučníkům dána potvrzenka.

Článek 52

Naturální rekvisice a služby mohou býti požadovány na obcích neb obyvatelích toliko pro potřeby okupační armády. Musí býti úměrný bohatství země a takového způsobu, aby neobsahovaly pro obyvatelstvo povinnost účastniti se válečných úkonů proti své vlasti.

Takovéto rekvisice a služby mohou býti požadovány toliko se zmocněním velitele v obsazeném místě.

Naturální plnění buďte co možná hotově zaplacená; jinak buďte vydány stvrzenky; dlužné sumy buďte co možná brzy zaplacený.

Článek 53

Armáda, která některé území obsadila, může toliko zabaviti hotové peníze a cenné věci státu jakož i splatné pohledávky státu, skladiště zbraní, dopravní prostředky, skladiště a zásoby potravin jakož i vůbec všechno movité vlastnictví státu, které jest způsobilé sloužiti válečným operacím.

Všechny prostředky, které slouží na zemi, vodě a ve vzduchu k dopravě zpráv a osob nebo věcí, kromě případů upravených námořním právem, skladiště zbraní a vůbec všelikých válečných zásob mohou býti zabaveny, třeba by náležely soukromým osobám. Při uzavření míru musí však býti vráceny a náhrady býti upraveny.

Článek 54

Podmořská lana, která spojují některé obsazené území s neutrálním územím, smějí býti zabavena nebo zničena toliko v případě nezbytné potřeby. Při uzavření míru musí býti rovněž vrácena a náhrady býti upraveny.

Článek 55

Okupační stát má se pokládati toliko za správce a poživatele veřejných budov, nemovitostí, lesů a zemědělských závodů, které náležejí nepřátelskému státu a

jsou v obsazeném území. Má podstatu těchto statků zachovávat neporušenu a spravovat je podle pravidel o požívacím právu.

Článek 56

Majetek obcí a ústavů bohoslužbě, dobročinnosti, vyučování, umění a vědě věnovaných, třeba by náležel státu, buď pokládán za soukromé vlastnictví.

Každé zabavení, úmyslné zničení nebo porušení podobných ústavů, historických památek nebo uměleckých a vědeckých děl jest zapověděno a buď potrestáno.